

Groźba sankcji CAATSA wobec Nord Stream 2

Bartosz Bielińczuk

15 lipca Departament Stanu USA zmienił wytyczne w sprawie stosowania niektórych sankcji przewidzianych w ustawie CAATSA z 2017 r. Stanowi to sygnał gotowości do nałożenia ich na podmioty zaangażowane w budowę Nord Stream 2 (NS2). Co istotne, inicjatywa ta wychodzi ze strony administracji prezydenckiej, dotychczas niechętniej ostrym działaniom w stosunku do NS2. Należy liczyć się ze zdecydowanym sprzeciwem części państw UE wobec polityki USA i z inicjatywami ochrony europejskich podmiotów przed sankcjami.

Jakie ustawy przewidujące sankcje wobec NS2 przyjęły dotąd USA?

Dotychczas czołową rolę w działaniach USA przeciwko NS2 odgrywał Kongres. [W 2019 r. przeforsował on ustawę](#) przewidującą sankcje wobec podmiotów zaangażowanych w budowę gazociągu, a [obecnie pracuje nad jej rozszerzeniem](#).

Administracja prezydencka już od 2017 r. ma możliwość (ale nie obowiązek) nałożenia sankcji na osoby lub podmioty wspierające budowę NS2. Pozwala na to [przyjęta wtedy ustawa CAATSA](#). Choć administracja ostro krytykowała NS2, to nie zdecydowała się na taki krok, by nie pogorszyć relacji z sojusznikami (m.in. z Niemcami, Austrią, Francją, Holandią, Wielką Brytanią, których koncerny zainwestowały w NS2), zwłaszcza że CAATSA przewiduje koordynację z nimi ewentualnego nałożenia sankcji. Zmiany wytycznych sygnalizują, że USA są gotowe nałożyć sankcje, nawet jeśli sprzeciwiać się temu będzie część sojuszników.

Na kogo i jakie sankcje mogą zostać nałożone?

Na podstawie dotychczasowych wytycznych sankcje w ramach CAATSA groziły podmiotom wspierającym budowę rosyjskich gazociągów eksportowych w przypadku umów zawartych 2 sierpnia 2017 lub później (by uniknąć ryzyka, umowy dotyczące NS2 zawarto przed tą datą). Po zmianach sankcje będą zagrażały podmiotom kontynuującym współpracę przy NS2, nawet na podstawie wcześniejszych umów. Zgodnie z CAATSA współpraca taka obejmuje m.in.: dostarczenie dóbr, usług, informacji, technologii itd.

o wartości 1 mln dol. (lub 5 mln dol. w ciągu roku), w tym prace konserwacyjne i modernizacyjne. Sankcje mogą w praktyce prowadzić do odcięcia od amerykańskiego systemu finansowego, w związku z czym – ze względu na jego międzynarodowe znaczenie – na ryzyko takie nie może pozwolić sobie żadna z osób lub podmiotów prowadzących międzynarodowe interesy.

Co groźba sankcji oznacza dla projektu Nord Stream 2?

Działania USA mogą dodatkowo utrudnić Rosji poszukiwanie partnerów do ukończenia NS2, ale najprawdopodobniej nie zmienią istotnie jej planów. Możliwości współpracy Rosjan z partnerami zagranicznymi są ograniczone już od ub.r. [w związku z groźbą nałożenia sankcji uchwalonych przez Kongres](#). Strona rosyjska podejmuje więc starania, by ukończyć NS2 samodzielnie: jednym z takich działań był wniosek do Duńskiej Agencji Energii o zmiany w zezwoleniu na budowę gazociągu. Na początku lipca agencja pozwoliła na wykorzystanie [do układania NS2 statków używających kotwic, co w praktyce oznacza możliwość zaangażowania rosyjskich jednostek](#).

Jak działania administracji USA wpłyną na relacje transatlantyczne?

Działania administracji wpisują się w negatywne podejście USA do NS2, które jednak budzi kontrowersje w części państw UE i NATO, m.in. w Niemczech (choć działania USA skrytykował także szef dyplomacji UE Josep Borrell). Spory wokół NS2 stanowią dla niektórych państw dodatkowy argument na rzecz europejskich inicjatyw chroniących

KOMENTARZ PISM

podmioty UE przed sankcjami USA. Mogą one uwzględniać np. większe wykorzystanie euro w rozliczeniach międzynarodowych lub wsparcie dla firm objętych sankcjami. Plany takie są coraz szerzej dyskutowane, ale trudno będzie o jednogłośnieść w tej kwestii. Z kolei o determinacji USA, by przeciwdziałać NS2, może świadczyć zapowiedź rozmów na ten temat podczas przyszłotygodniowej wizyty sekretarza Pompeo w Danii i Wielkiej Brytanii.

Co inicjatywa USA oznacza dla Polski?

Inicjatywa jest zgodna z oczekiwaniami Polski, by władze USA starały się bardziej aktywnie zablokować budowę NS2. W interesie RP leży podkreślanie, że działania USA są reakcją

na agresywną politykę Rosji m.in. wobec Ukrainy i państw NATO, a rosyjski gazociąg uderza w europejską solidarność energetyczną.

Wyzwanie dla polskiej dyplomacji stanowić jednak będą szersze konsekwencje działań USA, czyli wzmocnienie inicjatyw części państw UE na rzecz przeciwdziałania amerykańskim sankcjom. Sprzeciwiając się podobnym inicjatywom w przypadku NS2, Polska może podkreślać, że jej przychylne nastawienie do sankcji wobec tego gazociągu nie oznacza bezwzględnego poparcia dla polityki sankcyjnej USA w każdym aspekcie, [np. dla środków wymierzonych w osoby zaangażowane w działania Międzynarodowego Trybunału Karnego](#).